

MIGRAȚIA ÎN DISCURSUL MEDIATIC ÎN PERIOADA PANDEMIEI COVID-19

Ecaterina DELEU

CZU:

ecaterina.deleu@yahoo.it

659.3:314.7:[616.98:578.834]

Situația înregistrată în lume încă la sfârșitul anului trecut, odată cu izbucnirea în China a focarelor de coronavirus de tip nou, a afectat toate aspectele activităților umane. Când răspândirea virusului la nivel mondial a devenit tot mai evidentă, pandemia COVID-19 a ajuns a fi subiectul principal în agenda mass-mediei. Până în prezent persistă, ca subiecte ale zilei, actualizările privind situația în lume privind cazurile de îmbolnăviri și de decese. Infograficele cuprinzând datele la zi privind cazurile de COVID-19 deschid nu doar site-urile de știri, ci majoritatea publicațiilor din toată lumea. Sociologul Niklas Luhmann subliniază rolul decisiv, în astfel de perioade critice, al presei, care „câștigă o relevanță imensă”. De aceea, susține Luhmann, a crescut masiv, în anul 2020, consumul de media [1].

În ceea ce urmează, ne propunem să analizăm modul în care s-a schimbat discursul mediatic pe parcursul anului 2020: în ce măsură anumite temeri ale populației au generat, în multe cazuri, discursuri de ură, stigmatizări și atitudini de discriminare, manifestări vădite de agresivitate în privința propriilor concetățeni – multiplicare pe rețelele sociale, dar promovate și în paginile instituțiilor mass-media. În legătură cu pandemia de COVID-19, experții vorbesc despre infodemie – aflus masiv de dezinformări și știri false. În România, mai multe voci au solicitat modificări legislative pe perioada pandemiei, cu privire la discursul de ură și dezinformare.

Pandemia din acest an a afectat, în special, mobilitatea umană. După cum susține Robin Cohen, impactul devastator al pandemiei asupra mobilității umane va avea repercusiuni pentru următorii câțiva ani, dacă nu chiar pentru totdeauna [2]. Cohen s-a referit la principalele categorii de persoane care călătoreau fie în interes profesional, fie personal (oameni de afaceri, reprezentanți ai unor companii, experți, delegați la

congrese și alte evenimente internaționale, studenți internaționali etc.). Mobilitatea umană (cel puțin unele forme de mobilitate temporară), în contextul globalizării, afirmă Robin Cohen, își va modifica oarecum traiectoriile: de la „*globubble*” la „*slowbubble*” sau de la un spațiu global de interacțiune spre spații mai mici, securizate (fie spații online, deja verificate ca și eficiență, fie spații care să cuprindă un anumit număr de țări unde situația privind răspândirea cazurilor de îmbolnăvire este ținută sub control).

La începutul evoluției pandemiei în Europa, în perioada martie-aprilie 2020, în special, atitudinile drastice și dramatice împotriva migranților sau care vizau viața și sănătatea acestora, proliferate de la cele mai înalte foruri (în Republica Moldova, de ex., de la Președinție) au fost cap de afiș în mai multe țări și în mass-media. Experții în domeniul migrației, în domeniul drepturilor omului au afirmat că deși pandemia se răspândește dincolo de granițe, această problemă nu ține doar de migrație. Reprezentanții *Migration Policy Institute* au publicat mai multe studii, cercetări și comentarii la această temă, subliniind modul în care pandemia a schimbat viziunile asupra migrației [3]. Sociologul Dumitru Sandu, referindu-se la migrații din România, vorbește despre „oscilații” în discursul din mass-media, pe care le-a numit „dezechilibre” [4]. Dumitru Sandu subliniază că această „criză, cauzată de pandemie, scoate la suprafață slăbiciunile unei țări din care s-a plecat în valuri” – o afirmație foarte asemănătoare cu situația Republicii Moldova. „Înainte de a pune etichete și de a formula întrebări politicianiste legate de temă, trebuie înțelese motivațiile”, a precizat sociologul român.

Între timp, Organizația Mondială a Migrației, Misiunea în Republica Moldova, a prezentat în cadrul Zilelor Diasporei (22-24 august 2020) rezultatele a două studii de cercetare – cu privire la migrații de muncă (realizat la finele anului trecut) și privind impactul pandemiei COVID-19 asupra activității migranților (martie-aprilie 2020). Studiile de cercetare au scos în evidență vulnerabilitățile migranților și impactul masiv al pandemiei asupra acestora: pierderea locului de muncă, a locuinței etc. Presa din Republica Moldova a trebuit să se confrunte cu mai multe provocări, inclusiv promovarea discursului de ură față de

ȘTIINȚE SOCIALE

Jurnalism și științe ale comunicării

migranți. Recomandări insistente privind respectarea drepturilor omului și a Codului deontologic al jurnalistului au venit din partea Avocatului Poporului, a instituțiilor de referință în domeniu: Consiliul de Presă, Asociația Presei Independente, Centrul pentru Jurnalism Independent etc.

Referințe:

1. DEUTSCHE WELLE. *Coronavirusul, presa și credibilitatea*. [Accesat 12.08.2020] Disponibil: <https://www.dw.com/ro/coronavirusul-presa-%C8%99i-credibilitatea/a-53195899>
2. COHEN, R. *Mobility after COVID-19: From „globubble” to „slowbubble”*. [Accesat 05.08.2020] Disponibil: <https://www.mmg.mpg.de/589404-/blog-cohen-mobility>
3. BANULESCU-BOGDAN, N., BENTON, M., FRATZKE, S. *Coronavirs is not a migration problem*. [Accesat 07.08.2020] Disponibil: <https://www.migrationpolicy.org/news/coronavirus-not-a-migration-problem>
4. SANDU, D. *Pandemia a scos la suprafață verigile slabe și transpartinice ale României*. [Accesat 02.08.2020] Disponibil: <https://www.dw.-com/ro/pandemia-a-scos-la-suprafata-verigile-slabe-si-transpartinice-ale-romaniei-ziarecom/a-53135999>